

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori de Ortega Sanclementini, E' Societate
Iesv. Qvondam in Provincia Toletana Theologiæ
Scholasticæ publici Professoris ... Tractatvs Dvo, De
Trinitate, Nec non, Incarnatione**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, 1664**

Dispvt. I. De idiomatum communicatione.

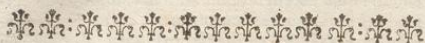

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94251)

CONTROVERSIÀ OCTAVÀ. DE MODIS RITE, RECTEQVE loquendi de incarnatione.

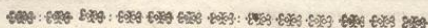
DIFFICULTATES, quæ in modis loquendi de incarnatione occurrunt duabus disputationibus complectemur. Prima de idiomatum communicatione ager. Secunda de aliis propositionibus, quæ ex communicatione idiomatum non omnino pendunt.

DISPUTATIO I.

De idiomatum communi- catione.

IDIOMA græcè idem quod latinè proprietas, vel proprium valere vulgatum est: quare idiomatum communicatio tantumdem erit in Christo, atque proprietatum utriusque naturæ communicatio vicissim. Propria autem naturæ cuiusque sunt primò essentialia ipsius: secundò ipsius passiones, siue attributa: Tertio quæ ita alteri naturæ contingunt, ut alteri secundum se contingere nequeant. Primo ergo idiomatum communicatio, & in quibus sit, Catholicè statuetur. Secundo quibus vocibus admittenda sit, definietur: concretis solum, an etiam abstractis. Tertio rationem communicationis huius idiomatum theologice rigido examine dabimus; deinceps de aliis veritatis huius confessionis difficultatibus disputabimus.

QVÆSTIO I.

*An, & penes quæ sit idiomatum in Christo
communicatio?*

Diximus idiomatum communicatio esse proprietatum utriusque naturæ Christi vnus ad alteram mutua communicationem: atque inter naturæ propria alia essentialia, alia passiones, & attributa alia, alia demùm ipsi contingentia esse. Nunc ergo an in aliquo, an in his omnibus communicatio idiomatum utriusque naturæ Christi sit, examinamus.

CERTAMEN I.

*Negantes idiomatum communicationem idiomatum
explosi, atque ex parte vindicatus Durandus.*

Idiomatum communicationem, quæ in prædicatione diuinorum de homine, & humanorum de Deo consistit, merè arbitriam, & de puris vocibus eius disputationem sine vllò in mysterio incarnationis fundamento heretici arbitrantur, qui circa incarnationem à vero aberrant: ut, scilicet, errorum suo-

rum acrem impugnationem, scilicet, ipsam idiomatum communicationem liberè negarent. Nestoriani igitur realem vnionem humanitatis cum Verbo, & utriusque naturæ in persona vnitatem abnuentes idiomatum communicationem, quæ sine illis esse non potest, obstinato negant. Ab his non abire longè nominati Theologi apud S. Bonau. & Scotum in 3. d. 7. art. 1. q. 1. asserentes *Deum non dici propriè humanum, sed habentem hominem*. Vbi Nestorianè videntur supposita in Christo diuidere, atque exinde idiomatum communicationem negare. Quòd si benignè hominem ab eis, non pro persona humana, sed pro natura (ut propriè potuit iuxta dicta d. proem. & dicenda hic d. 2.) ab ipsis vsurpari dicamus, adhuc inferitur contra ipsos, non magis propriè dici apud ipsos *Deus est homo*, atque *Deus est humanitas*: quod est plane erroneum. His annumeratur, non sine graui censura, à pluribus Durandus: quod in 3. d. 4. q. 2. num. 9. dixerit propriè dici *Petrus est*, quàm *Deus est homo*: quia nec de Deo essentialiter, & in quid prædicatur, sicut de Petro, homo. In quarta vero ratione solum videtur concedere Deum propriè dici *humanum*, seu, quod idem est, adiectiue, nec solum participialiter *humanatum*: id quod de supposito, de quo propriè dicitur *homo*, nequit propriè & verè dici iuxta Durandum ibi, vnde inquit ille Petrus, qui verè, & propriè dicitur *homo*, nequit verè, & propriè dici *humanus*, verè, & propriè dici *hominem*: ac proinde, & communicationem idiomatum negare.

2 Ob hæc omnia grauioribus censuris à Theologis grauioribus Durandus accipitur à Palquez d. 63. cap. 2. à Soar. 3. p. q. 16. art. 1. in commentario *Trinitatis dubium*. Sed tamen si illud propriè non in tota languidine, prout omnem propriam acceptionem vocis *homo* comprehendit, sed prout dicit maxime propriam eius vocis acceptionem, ut in prima Durandi propositione continetur, nihil in his censura dignum reperio, imò nihil præter Soarj, & communem iam Theologorum doctrinam. Etenim, ut verè homo dicatur de Deo, vox *homo*, quæ concretum substantiale substantiuum est, debet sumi adiectiue, ut dicemus q. 3. cum communi Theologorum: atqui, licet iam ex reuelatione mysterij Trinitatis, & Incarnationis ea acceptio propria absolute sit, negari nequit, quin acceptio substantiua eius vocis sit propriè: quia nomina substantiua, substantiua præsertim, natura & institutione sua adiuuenta sunt ad significandas naturas substantialiter per modum per se stantis, cum autem adiectiue vsurpantur eas significant per modum alteri adiectis: quare non secundum suæ institutionis primæum significandi modum: ergo, cum adiectiue vsurpantur & significant, non adeo propriè significant, ac quando accipiuntur substantiue. Secundo: quia, ea est propriè vocis significatio, quam nomen absolute prolatum significat, quàm ea, ad quæ ex adiunctis aliis, quasi trahitur: atqui concreta substantiua substantiua

substantialia absolute prolata significant substantiæ adiectivæ autem solum ex adiunctis, ut ostendebamus, d. 12. de Trinit. q. 1. cert. 3. ac rursus ostendimus hic q. 3. ergo significatio substantiæ concreti substantialis substantiæ propriæ est, quam significatio adiectivæ: quare, de quo substantiæ verè prædicatur homo, pro prioris significatione verè prædicatur quam adiectivæ solum, ut de Deo: quare in eo sensu nihil peccavit Durandus, dum proprius de Patre quam de Deo hominem prædicari dixit.

3 In postremo autem, quo negavit hominem propriè non prædicari, de eo, de quo prædicatur *humanus* solum, et de Deo prædicari dixit, si propriè in ea proprietate concreti substantialis substantiæ intelligatur, nihil censura dignum docuit. Sed tamen in rebus à Deo gravius, non ita loquimur, ut propositiones docta explicatione egeant, ne in dogmata offendant. Illud autem gravi censura dignum in Durando est, ut benè observavit Suarez, quod eadem q. 2. subiunxit. Nempe eum, qui credat mysterium incarnationis, ut re ipsa est, sine periculo posse communicationem idiomatum negare: quia, cum rem teneat, licet locutionem neget, non errabit in fide. Sed hoc est erroneum, & contra axioma Theologicum ex Hieronymo petitum: *ex verbis inordinat, prolatis hæresis incurritur*. Ratio est prompta, quia, ut hæresis non incuratur, oportet, ut nullis verbis res fidei negetur. Secundo non solum negando res fidei, sed veritates ex eis evidenter illatas, erratur contra fidem: atqui ex re incarnationis communicatio idiomatum evidenter infertur: ergo ea negata, licet res incarnationis credatur, errabitur contra fidem. Denique non solum res incarnationis, sed ipsa idiomatum communicatio de fide est, ut statim dicemus; ergo, qui hanc neget, licet rem incarnationis teneat, non solum contra fidem, sed in fide etiam errabit. Et fanè, si quisvis modus loquendi in mysterio periculo vacat, ut quid Theologi omnes, atque Durandus ipse tot de communicatione idiomatum, aliisque loquendi modis in hoc mysterio, & mysterio de Trinitate, aliisque, quæ firmiter credunt, quæstiones exarant?

4 Dicendum est idiomatum communicationem esse de fide quoad essentialia. In antiquiores Theologi in 3. p. q. 16. a. 1. & 2. Caiet. Cabrera, & reliqui interpretes. Vasquez d. 65. c. 3. Valent. t. 4. d. 1. q. 16. p. 1. Lugo d. 16. sect. 13. Vvadingo. d. 13. dub. 1. §. dico primo. Bernal. d. 45. sect. 1. §. 1. num. 11. sect. 4. num. 94. Ragusa, uterque Hurtado, & reliqui Scholastici, si Durandum excipias. Probatur omnibus scripturæ testimoniis, quibus contra. i. d. 1. contra hæreticos ostendebamus Christum verum Deum, verumque hominem esse, quæ hic ociosè repetenda non erunt. Id probaturum fide Ioannis Euangelium. c. 1. *Verbum caro factum est: id est, ut sit caro, seu homo. Ac sub Euangelij fide totum illud scriptum ait, ut credatis, quia Iesus est Christus filius Dei.* Epist. 1. canon. concludit de Iesu Dei Filio. *Hic est verus Deus, & vita æterna.* Apostolico, & Niceno Symbolo Iesus Deus de Deo dicitur. Passimque Iesu Mater, Dei Mater vera à Patribus, & Conciliis appellatur: quod aliter esse nequit, nisi, quia homo ille Iesus, quem genuit, verus Deus, & sit, & appelletur. Legite Concilium Ephesinum ad dogma Maternitatis huius statuendum coactum. Vbi approbatur Epistola Concilij Alexandrini contra Nestor. quæ est apud Cyril. 10. in cuius Anathematismo habetur, si qui Emanuelem non confiteatur secundum veritatem Deum esse, idèque B. Virginem esse Deiparam. Anathema sit Concil Lateran. sub Martino. 1. consultat. 7. can. 3. *si quis secundum sanctos Patres, non confiteatur propriè, & secundum veritatem Dei genitricem sanctam semperque virginem, & immaculatam Mariam, &c. anathema sit.* Synodus 6. act. 11. in Epist. Sophronij. §. Credo & de hac docet B. Virginem propriè, & veraciter Matrem Dei esse. 7. Synod. gener. siue Concil. Constantinopol. sect. 2. R. P. Christoph. de Ortega de Deo uno & Trino.

can. 6. damnat asserentes Virginem *abusivè* Matrem Dei appellari.

5 In eadem vera Dei Maternitate Virgini deferenda Patres omnes conveniunt, quos propterea tædè referre. Notabo tamen cum nostro Vasquez eos, qui non solum eam absolute (quod satis ad institutum erat) Virgini tribuunt, sed cum addito *vere*, ac *propriè* B. Virginem Dei Matrem esse docuerunt. Athanas. serm. de sanctiss. Deipara sub fin. lib. de incarnat. Christi sub init. Elias Cretens. in Epistolam Nazianzeni ad Cledonium, quæ est oratio. 51. eiusdem Anathematismo. i. Cyril. Alex. Epist. 1. quæ est ad Presbiteros, diaconos &c. ubi hanc esse Apostolorum doctrinam ait, sicque mirabundus scribit: *si namque Deus est Dominus noster Iesus Christus: quomodo Virgo, quæ illum peperit, Deipara non est.* Quibus planè notiosem fidelibus veritatem Catholicam esse fateatur, quod homo Iesus Deus sit, quàm, quod B. Virgo sit Dei Mater, licet hoc ex illo evidenter deduci aperte etiam fateatur. Idem Cyrillus Epist. 10. quæ est ad Nestorium, recepta, ut sæpius diximus, à Concilio Alexandrino, & Ephesino. Damascenus eo vsque Dei Maternitatem in Virgine asseruit, ut eam *Deiparam*, non *Christiparam* dicendam docuerit. 3. de fide. c. 12. licet reuera Christi Matrem agnosceret quia Nestoriani *Christiparam* illam dicebant, & *Deiparam* vocarent. Denique in B. Virginis Dei maternitatem asserendam, docendam, prædicandam, non solum patres, & Doctores omnes Catholici, sed & concionatores omnes constanter conspirant cum Scholasticis omnibus in 3. d. 4. & 7. & 3. p. q. 35. a. 4. ac peculiaribus tractatibus ea docere, ac de incarnat. & vita Christi. Videantur nostri, B. Canisius de B. Virgine, Franciscus Turrian. lib. 3. de Themate eodem. Ut autem diximus, nisi verè sit, ac dicatur Deus, homo, quem Virgo genuit & peperit, nullatenus ipsa Dei genitrix Mater ac Deipara dici poterit: quare veritas communicationis idiomatum in veritate Mariæ Dei Maternitatis definita procul dubio est.

CERTAMEN II.

Communicatio idiomatum in Christo, etiam quoad reliqua prædicata de fide est.

1. Dicendum in præsentis q. secundo est: quoad attributa etiam, & contingentia utriusque naturæ Christi, communicationem idiomatum de fide esse. In Scholastici omnes ad citata loca Magistris, & S. Thomæ. Solus Bernal proxime sect. 4. §. 2. num. 102. versu *Prior assertio*, & num. 104. versu *Posterior assertio*, eam conclusionem limitat ad ea contingentia prædicata naturæ diuine, quæ, si de homine prædicentur, non denotent ipsum naturæ, vel duratione præexistisse, antequam ea ipsi competere: si enim eam denotent prioritatem, in illis communicationem idiomatum iudicat non futuram: ut in his patet *Deus est homo: factus est creatura*: quæ verè dicuntur; non tamen dicere licet statim *Homo factus est Deus: factus est Creator*. Posset autem eodem iure limitare conclusionem ad ea etiam prædicata alterius naturæ, quæ non concipiunt munus aliquod naturæ alterius, quod alteri, si absolute, siue de facto sit impossibile. v. g. *Deus sustentat humanitatem*; non tamen licet dicere *homo sustentat Deitatem*. Item *homo incipit esse*. Dicit autem nequit: *Deus incipit esse*. Verùm nemo non videat eas propositiones adductas in exemplum à Bernale, ut ostendat communicationem idiomatum non currere, ad idiomatum communicationem minime pertinere. Siquidem in secundis non est idem prædicatum, atque in primis. Haberent autem idem prædicatum hoc modo, *Homo factus est homo, & creatura*. Atque in P P P P nostris

nostris homo sustentat humanitatem : Deus incipit esse. Quæ accepto homine, & Deo adiectivè, vt ad idiomatum communicationem opas est, æque sunt veræ tres priores ; quarta verò posterior de inceptioe tam de homine, quam de Deo adiectivè sumptis est falsa ; quare vniuersim sumpta conclusio defendenda Catholicis Doctoribus est.

2. Probatur conclusio Syllogismo expofitorio, fundato in illo Dialectico principio per se noto, quidquid verè dicitur de prædicato, verè etiam dicitur de subiecto, de quo dicitur illud prædicatum : si ergo verè dicitur Deus de homine, & homo de Deo, de homine verè dicentur, quæcunque de Deo dicantur verè, & de Deo quæcunque dicantur de homine, v. g. *Deus est omnipotens, omniscius, æternus, immensus : hic homo, Iesus, est Deus : ergo hic homo est omnipotens, omniscius, &c.* item in prædicatis diuinis personalibus *Verbum est filius, & imago Dei Patris, spiratque cum eo Spiritum sanctum : Hic homo est Verbum : ergo hic homo est filius, & imago Dei Patris.* Denique in contingentibus prædicatis : *Deus sustentat humanitatem, hic homo Deus est : ergo hic homo sustentat humanitatem.* Rursus *Hic homo est passus, mortuus, visibilis, &c. Deus est hic homo : Deus est passus, mortuus, visibilis, &c.* Sed hæc ratio solum probat contra fidem errare, qui communicationem idiomatum, quoad attributalia, & contingentia neget : Cum ex communicatione idiomatum, quoad essentialia, illam, quoad attributalia euidenti discursu deducat : quod fati non est, vt communicatio hæc, quoad attributalia, & contingentia de fide esse probetur, vt in conclusione erat propositum. Non enim quidquid ex propositionibus de fide euidenti discursu colligitur, de fide est, nisi in propositione de fide sub terminis eisdem tanquam particulare vniuersali contineatur, vt multis ostendebamus controu. de fide : quare, licet argumento præfacto veritas communicationis idiomatum, quoad attributalia, & contingentia euincatur : de fide esse aliunde probandum est.

3. Primo autem probatur ex Baruch. 4. vbi de Deo Verbo Dei filio de se inuisibili dicitur : *Post hac in terris visus est*, quod quæ homo, siue secundum naturam humanam contingit. secundo : attributa Dei propria de Iesu homine prædicantur in scriptura. *Æternitas quidem Ioan. 9. Prius quam Abraham feret ego sum.* Gloriæ dominium 1. Corinth. 2. *si enim cognouissent nunquam Dominum gloriæ crucifixissent.* vbi Iesus Dominus gloriæ, & Dominus gloriæ, qui Deus est, crucifixus dicitur : mutua nimirum prædicatorum alterius naturæ de altera prædicatione Ioan. 3. num. 13. *Nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo, filius hominis, qui est in caelo.* Quibus consonant illa ad Ephes. 4. *qui descendit, ipse est qui ascendit.* vbi ascensio in caelum humanitatis propria de eo, qui descendit de caelo per carnis assumptionem, quæ Dei propria est, prædicatur. Definitur eadem veritas à Concilio Alex. epistola ad Nestorium Cyrilli 10. anathematismo 4. atque ab Ephesino tam approbante, & canone 4. à Synodo 6. gener. act. 11. & 18. à Chalcedonensi act. 1. vbi citatur Naz. à Lateranensi sub Martino 1. consultat. 5. can. 4. & 16. à Leone 11. epist. 10. cap. 4. & 5. epist. 11. epist. 83. ab Agathone 1. epist. ad Anthimum à Concilio Francford. epist. ad Episcopos Hispan. circa med. atque ab vtroque Symbolo, & Apostolico, & Niceno : vbi Dei Filius passus, crucifixus, mortuus, sepultus, &c. dicitur.

4. Acciunt Patres omnes, August. 1. de Trinit. à cap. 5. præcipuè 13. Ambros. 2. de fide cap. 4. Fulgent. 3. ad Trasimund. à cap. 12. de fide ad Petr. cap. 2. Cyril. de recta fide ad Theodos. imper. & 12. Theof. cap. 15. Naz. orat. 5. 1. 52. & 42. (in quam Nizet. ad id quæ quoniam) 3. theof. cap. 26. & 33. Damascen. 3. de fide c. 4. dicens : *qua ratione (communicationis idiomatum) de Christo dicere nobis licet : hic Deus noster in terra visus est, & cum hominibus conuersatus est : & hic homo increa-*

tus est, & impassibilis, ac circumscriptionibus omnino exemptus est ipso transcripsisse videtur Nizetas. 3. Theof. cap. 33. Denique celeberrimæ, ac frequentes apud Patres sunt propositiones plures de Christo prædicatum, specie tenus sibi inuicem repugnantium & contradicentium. Cuiusmodi sunt : *est mortalis & immortalis : passibilis & impassibilis, creator, & creatura : temporalis & æternus.* Quarum nullam, monet rectè Valquez, per oppositas contradictoriè explicari licere, vt malè vertebat interpres Damasceni, quia negatio malignantis naturæ. Non tamen est opus Catholicis, cum opposita prædicata de Christo enuntiantur naturas designare prædicatæ secundum, vel quatenus, licet clarum id esset indoctis : ac proinde bonum de eo consilium dederit. S. Th. q. 16. art. 8. ad 2.

At Dices. Prædicata propria partium sibi repugnantia nequeunt sine eiusmodi additis enuntari de toto, v. g. de homine corporeo nequit dici esse incorporeum absolute, ac sine addito, secundum animam : ergo nec de Christo. Nego consequentiam. Nam, neque partes prædicantur de toto, sicut naturæ de supposito communi : de toto autem prædicantur prædicata ipsius solum, licet similia nonnulla ignobiliora prædicentur de parte ignobiliori ; non autem prædicantur prædicata totalia nobiliora, siue prædicatis partibus nobilioris similia : quia bonum ex integra causa esse debet ; malum autem ex quocumque defectu.

QVÆSTIO II.

Possetne idiomatum communicatio abstractis nominibus exerceri ?

Concretis nominibus exerceri posse idiomatum communicationem circa dubium est : imò, & de fide, vt fati ostendunt Scripturæ Conciliorum, & Patrum citatorum testimonia : quare de abstractis solum nominibus potest esse quæstio, an prædicationibus per idiomatum communicationem inferre possint ?

CERTAMEN I.

Abstracta vnius naturæ de abstractis alterius nequeunt, per idiomatum ad hunc communicationem prædicari.

1. Eutychniani naturarum confusionem admittentes, alteram de altera cum suis proprietatibus vicissim nominibus abstractis, per idiomatum communicationem enuntiare posse docuerunt, ad prædictum errorem confectariè, vt putabant. Sed in horum errore mutam prædicationem vnius naturæ, ac suarum proprietatum de alia non posse consistere, quare neque communicationem idiomatum stare censent Etenim, cum alteram naturam in alteram conuerfam vi vniuersi hypostaticæ fateantur, nunquam vtraque simul existit : quandoquidem, quæ conuersa per vniuersum est, non solum illa, in quam conuertitur non est, sed neque simul existit vnquam cum illa. Quod si dicant ex eis aliquid, non esse alteram in alteram conuerfam, sed mixture vtriusque vtramque esse confusam. Contra est, quia substantiæ elementares in tertia mixta ex ipsis non perseverant : quare, neque in Christo vtraque natura, quæ in tertiã mixtam abiit : ergo nulla ex eis in Christo erit altera : cum neutra in se sit in illo. Denique in hac Eutychniana confusione, vel conuersione, vel mixture vna indiuidua solam naturam esse, ne duplex sit persona, siue diuina ea sit, siue humana, hæc

siue tertia: ergo non est altera, & altera natura, quæ in abstracto cum suis proprietatibus de altera in abstracto prædicatur: imo neque in concreto: quare Eutychniana hæresis non solum ad communicationem idiomatum nominibus abstractis non conducit, sed omnem potius idiomatum communicationem Catholicam nominibus concretis abolet profusus.

2 Eandem idiomatum communicationem nominibus abstractis admittit Lutherus apud Vvadingo d. 13. dub. 2. §. 1. num. 5. ubi hæc Lutheri propositio refertur *Humanitas est Deus*, cuius rationem nullam adhibet: cum Eutychnianam confusionem, vel conuersionem non admittat. Eam tamen exhibuisse videntur ipsius discipuli Brentius, & Smidelinus Vbiuistarum hæreticorum auctores: qui, vt suam de reali presentia Christi in Eucharistia, & vbiq; loci doctrinam statuerent, ferè ad Eutychnianos migrarunt. Afferuere namque vniõnis hypostaticæ factam nescio quam naturam vniõnis in aliam immeationem mutam, qua, & natura diuina, eiusq; proprietates, formaliter etiam, in humana deriuent, & humana natura, eiusq; proprietates traducantur, formaliter etiam, in diuinam: ac proinde humanitas sit verè, & formaliter *Deus, omnia, immensa, vbiq;* &c. & licet è contra exemplum non adhiberint, quod Vbiuistini, sui parum referret) Deitas sit formaliter *homo, mortalis, passibilis*, &c. Verum fundamentum hoc Vbiuistarum discedit satis controu. 4. d. 3. q. 4. cert. 2. & quidem, si Lutheri, & Discipulorum propositiones spectes, solum videntur communicationem idiomatum per abstracta non vtrinque posita admittere, sed ex parte alterius tantum extremi propositionis, prædicati nimirum, vel etiam subiecti: si autem discipulorum rationem de vniõnis natura immeatione formali in aliam, per abstracta etiam vtrinque posita, videntur communicationem idiomatum in Christo admittunt.

3 Dicendum contra hosce est: communicationem idiomatum per nomina abstracta vtrinque in propositione posita nusquam esse posse. Est conclusio Catholica à nullo Catholico Doctore negata, sed ab omnibus, qui præsentem quaestionem versarunt, admissa. Probatur primo efficaciter autoritate, licet negatiua: quia neque in Scriptura, Apostolica traditione, Conciliis, Patribus, Catholicis Doctores Theologis, expositiuis, aut Controuersistis vlla adhuc propositio extitit, vel extat, vel autoritas, qua, vel specie tenus altera natura Christi, eiusve proprietates abstractis nominibus, de altera, eiusve proprietatibus abstractis nominibus prædicentur: si illam producito, si potes: ergo in re momenti tanti abstinendum est Catholicis omnibus à communicatione idiomatum per nomina vtrinque abstracta. Imò id esse impossibile probatur secundo ratione S. Th. dicentis: concretis nominibus fieri idiomatum communicationem: quia hæc sola possunt pro persona supponere, in quibus hæc continetur ratio. Ad veram prædicationem rectum subiecti, & prædicati debet re esse idem, sicut per copulam est & significatur: at solis nominibus concretis naturarum, non autem abstractis rectum prædicatum est idem cum recto significato subiecti: ergo solis nominibus concretis, non autem abstractis potest altera natura, de altera prædicari: ac proinde, & fieri vera, & recta communicatio idiomatum. Probatur minor: quia in Christo persona habens humanitatem eadem est habens Deitatem significatq; in recto nominibus concretis Deus & homo adiectiue sumptis, vt possunt, dicentisq; q. 3. idem est: at verò humanitas, & diuinitas, earumque proprietates abstractis nominibus significatæ non sunt in Christo idem secundum rectum significatum, vt patet. Tertio probant conclusionem hanc ea omnia, quæ iam pro secunda, contra quam aliquid est, & discursu, & ab autoritate saltem apparentis præsidij.

R. P. Christoph. de Ortega, de Deo vno & Trino.

CERTAMEN II.

Neque per abstractum ex parte alterius tantum exire potest esse idiomatum communicatio.

1 Dicendum secundo est: idiomatum vtriusque nature Christi communicationem non posse fieri nominibus earum, vel proprietatum alterutrius abstractis adhuc ex parte vniõnis extremi propositionum positis. Est etiam Catholicorum omnium conclusio: quam probant æquæ efficacitate, ac præcedentem vtraque ratio, & à priori, & ab auctoritate negatiua: licet contra hanc paucula quædam sint; quoad speciem aduerlantia testimonia, quibus statim faciemus satis. Probatur tertio expresso testimonio Nizetæ: 3. Thesaur. cap. 58. num. 13. sine in hæc scribentis. *Verum aduertendum est, quamuis aliquando dicamus Deum hominem; & aliquando Deum; diuinitatem tamen hominem, aut humanitatem Deum nos nunquam dicere. Quid precor pro conclusione clarius dici, vel excogitari potuit illustrius? Ratio autem fere eadem est atque pro conclusione 1. Etenim cum dicimus, Deitas est homo; vel contra humanitas est Deus: vel usurpatur concretum substantiuum quod ponitur ex parte alterius, extremi substantiue, vel adiectiue: si substantiue rectum illius significatum est natura v. g. humanitas cum homo adhibetur: quæ nullatenus est re ipsa Deitas: si usurpatur adiectiue v. g. Deus rectum significatum est persona diuina, quæ nullatenus est humanitas.*

2 At dices homo adiectiue sumptus in recto dicit personam Verbi, quæ Deitas re ipsa est: ergo poterit sic sumptus homo dici Deus. Probatur consequentia hoc syllogismo expositorio: *Verbum est homo: Deitas est Verbum: ergo Deitas est homo, atque homo Deitas*, vel à negatione consequentis ad negationem antecedentis *Deitas non est homo: Verbum est Deitas: ergo Verbum non est homo*. Hoc argumento Fulgentius responsione 2. ad Ferrandum probabat hanc propositionem *Deitas est passus*, quia *Deitas est Deus*. Quam propositionem tradunt Sophronius, alique Patres, & Concilia, quos recitauimus controu. 1. d. 1. dabimisque d. 2. ac demum Ecclésiæ canit, *Mors mortua nunc est in ligno, quando mortua vita, id est Deitas, fuit*. Respondeo negandò consequentiam vtriusque syllogismi: quia variatur suppositio terminorum. Nam in maiori concreta usurpantur adiectiue, & formaliter, in minori substantiue, & identicè: quæ malè inferitur, & improprie in sensu pure identico, quæ debet esse formalis. Ob similem defectum malè inferitur: *Pater generat: Deitas est Pater: ergo Deitas generat*. Licet hic syllogismus alijm habeat defectum maiorem notatum à nobis controu. de Trinit. In præsentibus autem syllogismis is defectus satis est: nam propositiones communicationis idiomatum formales esse debent, quatenus persona diuina sub formalitate, & munere habendi naturam significatur, quod non habet Deitas: quare, & illatio Fulgentij, & præfate locutiones minus propria sunt.

3 Instas rursus: quia de Deitate dicitur assumptæ humanitatem, vt Patres, & Concilia recitata controu. 1. d. 1. passim loquuntur, Sophronius citata epist. Fulgentius ad 2. q. Ferrandi: quare hæc propositio *diuinitas assumpsit humanitatem* admittitur à S. Th. q. 3. art. 2. & à Magistro in 3. d. 3. eorumque interpretibus non paucis: quod quidem prædicatum concretum est, idemque valet, ac est, vel fuit assumens humanitatem: quod primario dictum est de persona assumente, ac iure identitatis de Deitate in abstracto dicitur: ergo eodem iure identitatis communicatio idiomatum quandoque inter concreta & abstracta naturarum poterit fieri. Respondet Soar, illud *assumpsit* in ea propositione solum significare formaliter vniõnem, ratio-

De cuius eiusdem suppositi est cum natura humana: atque eo sensu veram esse, atque à Theologis receptam, non autem significare assumptionem propriam Verbi, siue sustentationem suppositivalem, quam Deitas non præstat, sed persona: quare in eo sensu falsa esset propositio, neque ab illo Theologo recipienda, quod si velis naturam diuinam, eiusque proprietates in abstracto ex parte vnus extremi in abstracto poni ob rationes & locutiones Patrum datas, dummodo minus proprias eas propositiones fatearis, non multum grauior; neque tamen inde humanam in abstracto poni posse deduces: cum eius nisi in hæreticis exemplum non sit, neque id rationes, & syllogismi oppositi, similesue alij conuincant.

***

QVÆSTIO III.

De ratione Theologica proprie, & vera communicationis idiomatum per nomina concreta.

Variis vera & propria idiomatum per concreta nomina communicatio certa ad eam & Catholica sit: Theologica tamen eius veritatis ratio deo constans atque in aperto omnibus non est, vt exactum questionis huius examen non requirat.

CERTAMEN I.

Aliquorum rationes confutatae.

Iacet Patres idiomatum per concreta nomina communicationem, cuiusque rationem tradiderunt: quia tamen suam, quantum satis nostræ tarditati esset, mentem non aperuerunt, Scholasticos Doctores aliter, atque aliter opinari fecere. Fulg. 3 Ad Trasimund. c. 12. & 13. ait: *Hominem susceptum merito Deum appellari, quia susceptus est.* Damascen. 3. de fide c. 4. sine. *Atque hic communicationis modus est: vtraque videlicet natura proprietates suas cum altera communicante: Propterea, quod vnâ, & eandem personam constituat.* Leo Pa. Epist. 83. ad Palestin. *Non interest, ex qua substantia nominetur: cum inseparabiliter manente unitate personæ idem sit, & totus hominis filius propter carnem, & totus Dei filius propter vnâ cum Patre Deitatem.* Hæc tamen, & similia rationem formalem Theologicam non satis explicant, sed solum fundamentalem. Hæretici antiquiores, & vbiq; istæ, vel vtriusque naturæ confusionem Eutychnam, vel alterius naturæ in alteram formalem immetationem rationem communicationis idiomatum arbitrantur. Vtrosque autem impugnauimus assatim controu. 1. d. 1. atque hic. q. 2. Veteres Scholastici apud S. Bonau. in 3. d. 7. a. 1. q. 1. & apud Scot. q. 1. §. Tertio videndum, dixerunt huius propositionis *Deus est homo, sensum esse Deus est ille, qui est homo, vel suppositum, quod est homo.* Sed extremum propositionis, qua prima explicatur æquâ indiget explanatione: nempe illud, *qui est homo, & quod est homo:* quare, nec ratio, neque explicatio ab his Doctoribus pro idiomatum communicatione præstatur.

2 Solum ergo ex modo significandi nominum concretorum Theologica formalis ratio petenda ab Scholasticis omnibus indicatur. Primo veteres alij apud S. Bonau. citato loco aiunt rationem esse quia significatum nominis in obliquo ponitur, vt eius propositionis *Deus est homo, sit sensus: Deus est habens hominem* impugnantur male communiter: quia non, quidquid habet, aliquis prædicari de illo potest: neque enim di-

citur quis esse manus, vel vestis, quas habet: verum si homo in explicatione positus vsurpetur pro natura humana, vt rigida Significatione vsurpari possit ostendimus. d. 2. vera, & communis sententia est: nobis explicanda cert. 2. sin verò pro persona homo vsurpetur, fortius impugnari debent: quia sic Deus hominem concretè, neque assumptit, neque habet, sed est per fidem. Secundo: S. Bonau. veteresque alij apud Richard. in 3. d. 7. a. 1. q. 1. dicebant, rationem vnius vtriusque naturæ in eodem supposito eas propositiones veras esse. Impugnantur malè à Ricardo eodem argumentò, quo primi. Etenim Etenim Catholicus rationem hanc potest respuere: siquidem ratio naturarum in supposito eodem in causa est cur mutuo altera de altera concretis nominibus prædicetur. Solum ergo impugnantur rectè, quia rationem proximam Scholasticam, quam inquirebant, non assignant, sed fundamentalem, & remotam, & quæ, nisi amplius explicetur, rem relinquit obcuram. Non enim quicumque eidem supposito vniuntur inter se mutuo, omnibus modis prædicantur: quare explicare rectè quo modo & ratione duplex hæc natura ratione vnius in eodem supposito vnicem prædicari rectè queant.

3 Nec satis est Quod pro hac opinione addit Vasquez d. 63. c. 4. num. 26. quia nimirum natura quæ in supposito in quo est concretè prædicatur rite ac rectè v. g. *Petrus est homo:* cum autem vtraque natura ratione vnius in eodem supposito sit, rite, ac rectè de eodem supposito prædicatur, quare, & vtraque concretè mutuo de se bene prædicabitur, vt syllogismo expository conuincitur: in quam tandem rationem & sententiam Vasquez iuit nonnullis notatis, quæ statim ex ipso referemus. Verùm, neque hæc explicatio rationem assignat proximam, quam inquirimus, remue magis explicat, neque cum ipsius doctrina constat. Non quidem rem magis explicat: Nam cum dicit naturam prædicari de supposito, in quo est concrete, vel intelligit naturam propriam, vel alienam. Propriam quidem nemo negat, idque solum probat exemplum illud *Petrus est homo:* de aliena verò, de qua sola est difficultas præsens, non probat, nisi ratio aliqua, ob quam natura propria de supposito, in quo est, rite prædicetur, asseratur, quæ eodem inueniatur in natura aliena: Hanc enim inquirimus, atque addita explicatio non assignat. Quod autem cum ipsius Doctrina non confert, neque exemplum rationem continet ad prædicationes naturæ alienæ de supposito, quæ in communicatione idiomatum intercedunt, facile probabitur, & quod Doctrina inconstantiam num. 4. & quoad secundum in præsens. Ipse enim num. 25. ex notatis num. 23. docet concepta substantia substantia natura solum significare in recto naturam, nisi aliquid personale ex parte alterius extremi in propositione inueniatur: (ex quo malè contra ipsum infert Bernal hanc propositionem esse falsam: *homo est suppositum:* cum prædicatur eius personale sit) atqui in propositione, qua natura propria prædicatur de supposito. v. g. *Petrus est homo:* subiectum est terminus, seu nomen personale: ergo significabit in recto prædicatum suppositum: & in his *Deus est homo* significabit in recto vterque terminus naturam: ac proinde poterit esse falsa vtraque, licet alia sit vera: quæ falsa procul dubio foret, si homo significaret in recto naturam, vt iam iam euincam.

4 Vasquez igitur citato loco, atque ex illo Recentiores plures volunt concreta substantia substantia natura in propositionibus communicationis idiomatum significare solum in recto naturas, in obliquo verò personalitates, vel quia iuxta Vasquij Doctrinam in eis nullus terminus, vel Synecdhogema personale adest, vel quia eo solum pacto significare sunt apta, vt ex eis volunt nonnulli. Alij apud Bernal d. 43. sect. 2. §. 2. num. 23. docent eiusmodi concreta sibi, atque

stataque lege utrumque in recto significare. Coniunxi utramque sententiam, quia eadem aperta impugnatione rejicitur. Etenim iuxta alteram vera idiomatum communicatio in Christo funditus evertitur. Sic ostendo. Ad veram prædicationem requiritur idemtitas subiecti, & prædicati secundum rectum utriusque significatum, cum quo copula est, quæ eiusmodi idemtitatem utriusque significat, concordat, non cum obliquo significato: atqui in neutra harum opinionum rectum subiecti propositionum communicationis idiomatum potest esse idem cum recto prædicati: ergo propositiones communicationis idiomatum in neutra harum opinionum nequeunt esse veræ, sed sunt necessario falsæ: quare communicatio idiomatum funditus, ut assumebamus evertitur. Minor probatur: quia in hac propositione communicationis idiomatum *Deus est homo*, & similibus, iuxta alteram Vasquez sententiam, idem est, atque Deitas in, siue cum personalitate est humanitas cum personalitate, in altera verò Recentiorum, Deitas & personalitas est humanitas, & personalitas: ergo in altera rectum subiecti & prædicati cum quo in his propositionibus copula est, concordat, est humanitas, & Deitas, in altera verò Deitas, & personalitas, & humanitas, & personalitas: atqui neque Deitas idem quod humanitas, neque Deitas, & personalitas, idem quod humanitas, & personalitas esse possunt: ergo in neutra harum opinionum rectum subiecti propositionum communicationis idiomatum potest esse idem cum recto prædicati. Et quidem hoc argumento soluto, vel potius delecto, nil est cur communicationem idiomatum per abstracta nomina tantopere Theologi exhorreamus.

Denique germana communicationis idiomatum proximitate & formalis ratio, quæ mihi à logico semper arrisit ea est: quod scilicet in eis propositionibus concreta, per quæ fiunt, in recto dicant personas, siue personalitates, in obliquo verò naturas, atque adiectivè significant: ac proinde rectum prædicati, & subiecti sit in eis omnibus idemtitas, ut sic explicandi concreti earum termini sint *Deus est homo habens Deitatem, est habens humanitatem*. Sic docuere Ricard. in 3. d. 7. a. 1. q. 1. corp. & ad 1. & 2. Gabr. q. vn. a. 3. dub. 1. sub fin. Almain. q. 1. dubitatione post 7. concl. soar. d. 35. sect. 1. §. dico ergo tertio circa med. satis clarè, licet Bernal curè illum, vel intelligat, vel referat, ut impugnet, Lugo d. 16. sect. 13. VVadingo d. 13. dub. 1. num. 1. à medio, & dub. 2. num. 23. ac tandem Bernal vbi proximè: licet doctores hos impugnet. 16. quasi asserant concreta substantiua substantialia naturæ semper ac de lege sua ita significare: id quod solus Lugo videtur solutione quadam insinuassee, sic etiam docuit S. Th. 3. p. q. 39. a. 4. docens eiusmodi concreta supponi interdum pro suppositis, id quod docuerat q. 16. a. 7. & 10. quod autem eodem a. 7. ad 4. & a. 10. ad 2. dixerit copereita eiusmodi in his propositionibus ex parte subiecti supponi materialiter pro suppositis, ex parte verò prædicati formaliter pro naturis huic doctrinæ non aduersatur. solùm enim vult non esse propositiones, & prædicationes hæc purè idemtiticas, ut hæc *Petrus est Petrus*. Sic Thomista plures eum interpretantur, & sequuntur apud Vasquez num. 2. 1.

CERTAMEN II.

Sententia hæc suadet, ac propugnatur.

1 Probatur primo ex Damasceno 3. de fide c. 4. vbi hæc de re agens dixit: *illud itaque advertendum est, quod divinitatis, atque humanitatis vox essentia, seu natura indicat: ac Dei, & hominis vocabulum, tum de natura usurpatur: quemadmodum, cum dicimus: Deus est substantia capax omnem suscipiens: & unus est Deus:*

tum etiam de personis, nimirum, de eo, quod specialius est generalioris nomen suscipientes: ut cum Scriptura ait: *Propterea unxit te Deus Deus tuus*: sique memor cap. 11. eandem differentiam vocis abstractæ à concreta assignans ait: *At Dei vocabulum, & natura communiter significat: & in unaquaque persona æque collocatur: quemadmodum, & homo*. Deus enim is est, qui natura divina præditus est, & homo, qui humana. Eadem ferè habet Nizetas 3. Thefeu. c. 16. Quibus testimoniis, postremo præsertim, non respondet Vasquez num. 24. §. ad Damascenum. Neque 1. p. t. 2. d. 157. c. 6. num. 33. §. verum contra hanc doctrinam. Sed tamen, licet bene hæc, & ex Patribus dicantur, quare & ab auctoritate satis sint superque fundata, adhuc explicare oportet, quando adiectivè, siue pro habente naturam, & supposito, vel personalitate in recto significant, atque in obliquo naturam substantiua concreta substantialia naturæ, quæ de se naturam potius in recto significant, ut q. 1. pro Durando, atque alias sæpe in hac materia, & controu. de Trinit. ostendebamus. si enim id per generales regulas tradatur, eis ad præsentem materiam applicitis sententia hæc planior erit, & illustrior.

2 Norandum igitur est concreta substantiua substantialis naturæ de se, suæque naturæ, & pro priori ac nativæ significatione substantiæ & naturam in recto significare: quare ita significare eum absolute, ac nudè proferantur: at verò sine vilo etiam syncategoremate, vel signo personali ex adiuncto subiecto, vel prædicato, vel verbo posse adiectivè usurpari, atque personam, seu personalitatem in recto, & naturam in obliquo significare, ut ostendimus controu. de Trinit. d. 12. q. 1. cert. 3. Probatur ex dictis ibi, & in Logica: quemadmodum enim vox *homo* natura sua significat humanitatem, vel suppositum abstractè, & præcisè ab individuis, ac proinde nude prolata, vel adiuncto etiam essentiali prædicato idem eodem modo significat, atque pro eodem supponitur: at verò ex adiuncto prædicato, aut verbo, quo exercitium aliquod primario, & per se individuis competens, & ratione illorum naturæ, vel supposito in communi, hominem non in abstracto significat, neque pro illo supponitur, sed pro individuis, quæ significat iuxta prædicati aut verbi exigentiam, etiam si nullum aliud signum intercedat: unde ex verbo *currit* in hac propositione *homo currit* terminus *homo* non pro homine in communi, & præcisè, sed pro individuis determinatè supponitur: in hac verò *homo* requiritur ad videndum pro individuis confasè: Sic etiam voces *homo*, & *Deus*, licet de se substantiæ significant, & naturam in recto, ac per modum perstantis, cum absolute proferuntur, aut ex adiunctis terminis, vel verbis sine vilo etiam syncategoremate pro persona poterunt supponi, & adiectivè usurpari: cum ea etiam usurpatio, & significatio propria sit, quæ adiectivè, & in recto personam, significant iuxta Damascenum, imò, & aduersarios ipsos: cum Vasquez citato num. 23. §. *Mibi autem asserat ex adiuncto syncategoremate personali propriè significare in recto personam, ac pro ea supponi defendat, ut in hæc Deus generat.*

3 Regula igitur generalis sit. Tunc ea nomina adiectivè usurpari, cum aliter Scripturæ, Patrum, & Conciliorum propositiones verificari nequeunt. Cum enim ad dignoscendum determinatum sensum, & significationem, in qua voces ambigunt acceptionis, & sensus, eiusmodi ea concreta sunt, attendenda in primis sit doctrina, pietas, veracitasque loquentis, iuxta vulgatam Theologorum regulam à nobis traditam d. 12. de Trinit. q. 1. cert. 3. num. 1. id potiori iure Patrum doctrinæ, veritati, ac veracitati, & Scripturæ in primis deferre debemus: ut eo sensu, & acceptione propria loqui, & usurpare voces credamus, quo vera loqui demonstretur: atque insuper Patres, ac Deum, nec falli, nec fallere liquido appareat. Confirmatur: quia hæc solam ratione probare potest Vasquez

ex Syncategoremate adiuncto vocem *Deus* supponi pro persona; atque adiectiue vsurpari pro habente Deitatem. Probatu secundò eadem regula: quia hoc, quod est Deum esse hominem, nequit contingere concreto substantiuo substantiue significanti, sicuti, neque homini abstracto, & præciso currere, sed solùm significanti adiectiue: ergo, sicut ibi ex adianctione cursus *homo* supponitur pro indiuiduis, non pro natura, vel homine præciso, quod de se significat, ita, vt ex adianctione prædicati, quod, nisi acceptatione eius adiectiua, nequit subiecto euenire, ita & in nostro casu significabit adiectiue. Tam verò, nisi acceptatione adiectiua terminorum propositiones communicationis idiomatum veras esse non posse, neque prædicatum conuenire subiecto, probatum est: quia acceptatione substantiua naturæ significantur in recto, quæ idem nequeunt esse, sicut enuntiantur per copulam est, quæ cum recto terminorum concordat, vt vidimus cert. 1. num. 4. acceptio vero adiectiua idem est rectum significatum eorum, vt ostendimus num. 5. sub init.

4 Opponit Vasquez Fulgentium 3. ad Trasimund. cap. 12. & 13. vbi dicebat *hominem susceptum merito appellari Deum*, quia susceptus est: at homo susceptus non est habens humanitatem, seu adiectiue sumptus, sed substantiue, siue dicens humanitatem in recto: humanitas enim suscepta est. Respondetur facillè Fulgentium non formalem, sed fundamentalem rationem solùm communicationis idiomatum eis verbis tradidisse, vt dicebamus cert. 1. num. 1. alioqui contra ipsum Vasquez obiectantem æque loqueretur, imo contra Catholicos omnes. Nam homo susceptus à Deo non dicitur, nec dici Deo potest, secundum id formaliter, secundum quod susceptus est: sola quippe humanitas, siue homo secundum illam præcisè susceptus est: at homo secundum humanitatem, siue sola humanitas in nulla Catholicorum sententia dicitur Deo, nec nisi falso dici potest; sed homo concretè sumptus, vt coniunctum ex humanitate, & subsistentia diuina, siue hæc cum subsistentia in recto dicat, siue solum in recto, alteram dicat, alteram in obliquo: quo pacto accepto homine à Deo assumptum minime fuisse, sed prout solam humanitatem significat, Catholicum & dogmaticum per Vasquez, & Doctores omnes est.

5 Obicit secundò: quia ex Concilio Francford. *Christus est nomen naturæ non personæ*: atqui Christus dicitur Deo, & homo: ergo concretum huius naturæ de concreto alterius prædicatur: ergo altera natura in recto de altera, non suppositum. Nego hanc vltimam consequentiam, quæ nullatenus inferitur ex prima: licet enim concreta naturarum sint, possunt tamen significare in recto personalitatem, siue personam, etiam in obiectantis Vasquez doctrina: sicut plura nomina à formis desumpta illas in obliquo & in recto subiecta significant, vt in adiectiuis omnibus euenit Albus &c. quod significat habens albedinem.

Instat Vasquez ex eodem Concilio. *Hic est filius meus dilectus* referri ad hominem, seu naturam humanam in Christo, non ad personam. Sed minus vrget: nam prædicatum, quod hic contenditur filiationis humanitatis à Concilio, non est communicationis idiomatum, teste Vasquez ipso, quod concedebant Felix, & Elipandus, contra quos ibi Concilium, sed humanitatis ipsius etiam secundum se, ac non in concreto significata, vt vidimus controu. 4. d. 1. quia, si solè idiomatum communicatio in ea propositione contineretur suppositum significaretur, atque adiectiue homo significaret contra ipsum Vasquez ex ipsius doctrina citato n. 23. siquidem filius Dei Syncategorema personale est, quod proinde concretum homo personam in recto, siue habentem humanitatem significare efficeret, iuxta regulam ipsius eo numero contentam.

CERTAMEN III.

Argumento à ratione fit. suis.

1 Difficilius è ratione arguebat Vasquez 1. p. d. 157. quia, si concreta substantiua naturæ adiectiue significant, ac proinde Deo tantumdem valeat, atque habens Deitatem sicut Pater est vnus habens Deitatem, & filius alius habens Deitatem, & Spiritus sanctus alius habens Deitatem, ita tres Dei admittendi contra fidem erunt. Quo argumento actum de hac opinione iudicat Bernal d. 45. lect. 2. §. 2. num. 16. sine, oblitus suam etiam tandem esse, vt dicebamus cert. 1. num. 5. medio. Quare, & eum æque ac nos impugnat. Nec segnius Vasquez ipsum: cum ex parte subiecti illi propositionibus antecedentes sint syncategoremata personalia v.g. *Pater est Deus, filius est Deus, & Spiritus sanctus est Deus*: ac proinde adiectiue, & personas in recto tres, habentes Deitatem debeant in eius doctrina significare. Respondet Bernal num. 21. & 23. ex d. 24. lect. 2. §. 2. 3. & 4. concreta essentialia substantiua naturæ semper vsurpari substantiue, diciturque in recto compositum, vel quasi ex natura, & personalitate. Etenim, & contradicit suæ doctrine de acceptatione eorum nominum adiectiua in communicatione idiomatum, & est fortius ex ea doctrina argumentum. Etenim, si vtrumque dicitur in recto, sicut Pater personalitas, & natura, & vterque à Deo Spiritu sancto conuincuntur: quare, & tres dii substantiue contra fidem. Si autem dicitur in recto totum compositum personæ, & in obliquo naturam, idem inferitur. Licet enim natura expressè dicatur nomine Deo: cum recta, quibus numeralia concordant tria sint, & tres dii non obstante naturæ singularitate dicantur.

2 Respondet Lugo, proximè subsistentiam, in recto quidem dici, sed confusè, naturam verò clarè & expressè: concreta vero penes expressi solum multiplicationem, quæ in Deitate non est, multiplicari: quare non inferri tres esse Deos, ex eo, quod tres esse Deum dicantur. Impugnat bene Bernal: quia Deus adiectiue, siue habentem Deitatem significans legibus adiectiuorum accidentalium stare debet, quæ in ea acceptatione imitator, atqui in his multiplicitas, vel vnitatis non sumitur à forma accidentalibus, expressè: que significata in obliquo, sed à subiecto, vt pater in albo, licet non clarè, sed confusè subiectum significetur: ergo, licet confusè dicatur, ac non expressè suppositum nomine Deo, Deitas autem clarè ex illius multiplicitate, vel vnitatis eius vnitas, vel multiplicitas sumenda est, non è naturæ vnitate, vel multiplicitate. Confirmatur: quia, licet ars expressè dicatur in hoc nomine artifex, & confusè artis suppositum & subiectum, licet artes plures etiam specie sint, si tamen hoc sit vnum, vnus artifex dicitur: sic vero supposita, vel subiecta sint plura, licet ars eadem specie sit, imo, per impossibile, vna etiam indiuiduè, plures essent artifices. Rationem à priori dedimus contra ipsum Bernal proximè num. 1. sine: quia nomina numeralia eorum multipliciter designant in nominibus, quorum rectis significatis concordant: quare, si rectum eorum nominum significatum sit suppositum, pro eorum solum multiplicitate multiplicari dicentur, licet obliquum expressè significatum vnium, & singularissimum sit.

3 Respondetur ergo distinguendo consequens. Absolutè sunt tres dii nego consequentiam, quia absolute, & secundum se positum nomen Deus significat substantiue, cum addito personali v.g. *tres persone sunt*

tres *Dij*. Concedo consequentiam: quia ex addito hoc, vel alio ex dictis supra, quo denotetur adiectiue vsurpari, adiectiue significat. Vnde scriptura, quæ Dei substantiue dicti vnitatem tantoperè commendat, Deum sæpè adiectiue, & in plurali docuit pro personis, & habentibus Deitatem nomen illud vsurpans. Sic Genes. 10. Postquam eduxit me Deus, in Hebræa: *declinare me fecerunt Elohim*: id est *Dei* Genes. 35. Apparuit ei Deus: Hebræa. Apparuerunt Elohim: id est *Dei*: 2. Reg. 7. Inuit Deus, ut redimeret eam: iuerunt Elohim: id est *Dij*. Quibus, similibusque aliis locis nomen Deus pluraliter pro personis, & adiectiue positum esse, vt mysterium Trinitatis insinuaretur, docent interpretes, & scholastici plures, & grauiores, quos dedi controu. de Trinit. d. 12. q. 1. cert. 3. n. 2. refertque Ruiz de Trinit. d. 77. sect. 5. n. 1. ex quibus sunt *Elohim*, siue *Dei* nomen quoties cum vocibus numeri pluralis cõcordat, in Scriptura pro personis accipi, & significare adiectiue, & merito: quia aliter verè sic concordare nequit, ac proinde iuxta regulam à nobis datam cert. 2. ita accipiendum necessario est. Ij verò sunt Abulens. tract. de Trinit. Caiet. Genes. 1. Pererius d. 17. in Genes. Bellarmin. t. 1. lib. 2. de Christo c. 6. Vasquez 1. p. d. 108. c. 2. Magister in 1. d. 2. c. *Nunc verò*. Vbi s. Th. in exposit. textus Carthus. q. 8. S. Bonau. an reliqui veteres, & commentatores 1. p. q. 39. a. 3. ad 2. Alex. q. 50. m. 2. ad 2. y. ra, Burgens in 1. Genes. vbi Eugubinus, &c. 20.

4. Videat nunc Vasquez, quàm per se notum, atque exploratum in scholis sit: quod si tres personæ eandem humanitatem assumerent, eas omnes vnum hominem esse fore dicendum: cum oppositum ex dictis certius adhuc concludatur. Etenim in vera enuntiatione homo non nisi adiectiue poterat vsurpari: cum substantiue in eius sententia præsertim, adhuc identica propositione, falsò de singulari, atque omnibus personis enuntiaretur: quia dicit homo substantiue acceptus humanitatem in recto, quæ idem esse nequit cum recto personarum assumendum: quod, sicut euenit, in nomine Deus, quod substantiue acceptum identica propositione de personis verè potest enuntiar: sicque Catholicè tres personæ vnum Deus dicuntur: quæ acceptio substantiua vulgarior cum sit, ne minus eruditi, relique scholastica ignari ad fidem offendant, extra scholas tres personæ vnum Deum non plures fateri debemus.

At dices; ergo Deus de homine, atque homo de Deo non prædicantur, sicut Deus de personis, & homo de Petro, quæ de eis prædicantur vniuocè, & vt quid essenziale, & intrinsecum: cum tamen Deus, de homine, & homo de Deo, vt quid accidentale prædicentur, cum adiectiue sumantur: ergo prædicantur æquiuocè, vt canis de latrabilis, & sydereo. Difficultas hæc est communis: est enim substantiue vsurpetur Deus essentialiter de homine, aut homo de Deo prædicari nequit. Respondet Vasquez admissio antecedenti negando consequentiam: quia est nouus modus prædicationis non agnitus ab Aristotele mysterij huius ignaro.

Impugnat Bernal: quia solum dicitur quomodo non prædicetur, non autem quomodo prædicetur. Sed, cum ipse in idem tandem recidat lect. 3. §. 3. d. 73. suæ etiam subiaceat impugnationi. Soar, q. 16. a. 1. *dicendum verò est primo*, contendit Deum de homine, & personis, ac hominem de verbo, seu Deo, & Petro vniuocè dici, sed nec rem probat, neque explicat difficultatem quæ in eo est, quod vniuocè æque iis, quibus vniuocè sunt, debeant conuenire.

Ceterum cum æquiuoca sint, quorum ratio significata omnino diuersa est, vniuocè verò, quorum ratio est omnino eadem, quasi contradictoriè æquiuocis opposita; analoga, quorum ratio, nec omnino eadem est, nec omnino diuersa, quod vtriusque contra dicit, nomen Deus respectu personarum diuinarum, & hominum, aliquo ex his modis dici debet, atque homo de

Deo, & Petro: quia non datur medium aliud: quare, licet Aristoteles, has prædicationes in particulari communicationis idiomatum non agnouerit, in illis tamen modis generalibus non potuit non illas comprehendere. Respondeo igitur in his prædicationibus, vt ea nomina accipiuntur, vniuocè dici Deum de homine, & tribus personis: quia adiectiue accipitur pro personis, quas in recto significat, quibus proculdubio eodem conuenit modo. Similiter homo vniuocè de Petro, & Deo prædicatur: quia solum eis conuenit de eisque dicitur, cum adiectiue sumitur homo sub ratione habentis humanitatem, in qua equeuenit Petrus, qui persona hominis est, & Verbum, quod humanitatem habet, & cum illa personam constituit, quæ homo est. Quod si homo secundum se, & absolute, vt vtramque acceptionem continet accipitur, æquiuocè dicitur, quia de Petro vniuocè, & substantiue, atque essentialiter dici potest, ac de Deo solum denominatione, & accidentaliter: quare rectum significatum, pro quo solum supponit nomen (nam obliqua solum connotantur) omnino diuersum est in Petro, cum de eo substantiue prædicatur homo, & in Deo cum de ipso adiectiue homo prædicatur, vt rectè docuerunt Scotus in 3. d. 7. q. 1. & Almain. dub. 2. quos non satis penetratos multis in casum impugnat Bernal.

6. Et quidem, quæ hæctenus diximus, in his propositionibus *homo est Deus*; & *Deus est homo*, verum omnino habere videntur; aut in aliis communicationis idiomatum, non ita planè videntur constare. Etenim, si in his *homo*, vel *hic homo mortuus*, *passus est*, & *Deus mortuus*, vel *passus est*, pro habente humanitatem, ac Deitatem, scilicet personalitatem in recto, seu, quod idem est, adiectiue ea nomina sumantur, falsæ eiusmodi propositiones erunt: cum personalitas diuina, quæ vtroque nomine in recto, significatur, cuique rectum prædicati concordat, & tribuitur, mortua non sit, neque mortalis. Cæterum, & in his etiam doctrinæ traditæ veritas constat: habens enim humanitatem, & habens Deitatem est persona eadem, in qua duplex natura subsistit; atque vtriusque denominationes suscipit in recto posita, sicut quæuis alia persona suscipit denominationes suæ naturæ. Sed, quasi illud habens solum personalitatem in recto, dicat in eis propositionibus, æque atque in illis *Deus est homo*, atque *homo est Deus*, atque ea personalitas in se mortua non sit, vt pote immortalis, & indefectibilis; aut ratione naturæ mortalis, & defectibilis, quam sustentat, non minus denominationes ipsius poterit subire, siue vna, siue altera naturæ exprimat in obliquo; nam reipsa, & verè vtramque sustentat naturam.

QUÆSTIO IV.

Pro quo in propositionibus communicationis idiomatum supponantur homo, & Deus?

CONSTAT ex dictis non posse hæc nomina supponi in eis propositionibus pro natura. Solum enim supponitur, nomen pro recto suo significato, non pro obliquo: at, cum in his propositionibus accipi substantiue ea nomina nequeant, sed adiectiue solum, vt diximus, quomodo personam solum in recto significant, & in obliquo solum naturam, nequeant pro natura supponi. Id quod monitum velim, vt plures hæc de re Bernalis conclusiones mittamus, quibus rem hanc magis implicat, dum explicat lect. 3. §. 1. à num. 4. & §. 2. Solum ergo est quæstio: an persona singulari supponantur suppositione singulari, an verò suppositione vel confusa, vel determinata pro

pro omnibus personis diuinis *Deus*, & humanis *homo*?

CERTAMEN I.

Supponitur pro personis omnibus suis suppositione determinata Deus, & homo.

1 **E**st conclusio contra Soar. 3. p. q. 16. a. 1. §. *Primum dubium*, ubi ait Deum pro persona singulari Verbi supponi suppositione singulari, quod ipsum docere de termino *homo* consequenter debet: sicut docet Bernal. citato §. 1. num. 53. eam tamen tradunt Cardinal de Lugo d. 23. num. 28. & Vasquez 1. p. d. 157. cap. 4. licet hic non multa consequentia ad ea, quæ ex 3. p. retulimus: nempe hæc nomina dicere in recto naturas solum. Probatur: quia *Deus*, (& idem est *homo*) adiectiue sumptus, est terminus communis nullam personam singularem designans, sicut Verbum, aut Petrus: atqui ex adiunctione copulæ est, & prædicati *homo* non eo usque distrahitur à communitate, ut ad significandam personam singularem in particulari habentem de facto Deitatem, & humanitatem trahatur: nec tam parum distrahitur, ut significet, ac supponatur confuse pro hac, vel illa persona habente humanitatem, & Deitatem: ergo supponitur pro omnibus personis suppositione determinata. Minor probatur: quia id ad veritatem earum propositionum non est necessarium. Licet enim in aliquo singulari propositiones contingentes, cuiusmodi ista est, verificentur, non tamen pro eis solum termini supponuntur, sed pro reliquis etiam determinata suppositione: ut patet in hac: *homo currit*: quæ in Petro. v. g. verificatur, & tamen determinatè pro omnibus hominibus supponitur, secundo: quia propositiones contingentes prædicati distrahunt ad significandum terminum communem eam, quibus prædicatio, & per se contingere prædicata possunt quæ sunt indiuidua omnia secundo determinata suppositione significatâ, non confusâ, nec singulari, ut in summalis monstrabamus, & d. 12. de Trinit. leuius attigimus.

2 Probatur tertio: quia pro eis omnibus supponitur terminus communis, in quibus saluari absolute potest veritas propositionis secundum se consideratæ; saluari autem absolute potest in alia persona. v. g. in Patre si hic incarnasset, ut absolute potuit, non autem Filius: tunc enim, etsi in filio designato vera non esset, esset vera eadem propositio in Patre: quare, quousque omnibus designatis nullam incarnasse, esseque Deum conuinceretur, non conuinceretur falsitatis propositio: ergo pro omnibus personis determinatè supponitur. Confirmatur quia hæc propositio *homo currit*, quæ vera est currente Petro, vera etiam esset non currente Petro sed Paulo, vel alio quouis indiuiduo: ergo pro omnibus supponitur homo determinatè: ac præinde omnes percurrere possunt, ac debent, ut veritas ratione alicuius, siue in aliquo deprehendatur. v. g. *hic homo currit*, vel *hic homo currit*, vel *hic homo currit*. Ergo similiter hæc propositio *Deus est homo*, quæ de prædicato contingenti est, quouis persona diuina incarnata, licet Verbi persona non esset, sed Patris, vel Spiritus sancti vera esset; atque ad eius veritatem deprehendendam tres personæ percurrere poterit hoc modo: ergo: *Hoc habens Deitatem*, v. g. *Pater est habens humanitatem*: vel *hoc habens Deitatem*, v. g. *Spiritus Sanctus est habens humanitatem*. quare pro personis omnibus determinate supponitur *Deus* in hac propositione, sicut *homo* in illa.

3 Quarto, pone hanc propositionem *Deus est homo* proferri ante Verbi incarnationem: tunc quidem eadem esset suppositio terminorum (esto alia esset propositio indiuidua, quia diuersum tempus significaba-

tur per copulam, ab illo, quod nunc significatur) quia copula est, & tempus præcisè non variant terminorum suppositiones, quando eadem sunt prædicatum & subiectum omnino, siue noui signi, aut alterius vocis affectione: atqui tunc supponeretur pro omnibus personis diuinis terminus *Deus*: ergo, & tunc. Consequentia est certa. Minorem probat: qui tunc diceret *Deus est homo*, non conuinceretur erroris designato Patre, & deprehenso eum habentem Deitatem non esse hominem, siue habentem humanitatem: neque etiam designato Filio, & deprehenso eum non esse hominem, siue habentem humanitatem: nisi designato etiam Spiritu sancto id ipsum in illo recognoscere: nempe hominem, siue habentem humanitatem non esse: ergo pro eis omnibus personis, siue habentibus Deitatem *Deus* ibi determinatè supponitur: alioqui eo descensu per omnes utendum non esset, qui suppositionis determinatæ proprius est: neque proferenti pateret designata via persona, quæ *Deus* non esset, ad alias recurrit: nam ad eas solum, quæ significatum proferunt, pro quibusque terminus supponitur, recurrere licet ad veritatem propositionis assertæ examinandam. Decepit autem Soarium, & Bernal. quod ratione vnius personæ singularis vera esse debeat.

4 Illud autem, quod supra insinuauimus, probauimusque late in summalis: prædicata contingenti (cuiusmodi est prædicatum propositionis huius *Deus est homo*) non facere supponi subiectum pro omnibus suppositione confusa, sed determinata. Videtur esse contra Vasquez & Lugo: sed tamen confusam, & indefinitam eam vocant, quia non est pro persona determinata in singulari, ut opposita sententiæ contendeat: id quod satis declarant exemplis, quibus suam explicauerunt mentem, quæ suppositionis determinatæ, non autem confusæ, vel indefinitæ sunt. Aiunt enim supponi terminum *Deus*, sicut *homo* in hac: *homo est albus*: quo cessant Bernalis impugnationes contra ipsos, facileque probatur à pari: quia vtriusque prædicatum contingens est, secundo à priori: quia, ut in summalis dicebam, prædicata, quæ speciei non ratione sui, & primario competunt, sed secundario, & ratione singularis, cui primario competunt, extrahunt terminum communem specie ad significandam, & supponendum pro indiuiduis in gradu proximo ad singulare, cui primario competunt, & ratione cuius speciei conueniunt: atqui prædicata omnia contingenti (cuiusmodi est in re prædicta *homo*) competunt subiecto, v. g. *Deus*, ratione indiuidui singularis: ergo extrahunt terminum communem ad significandum & supponendum pro indiuiduis in gradu proximo ad singulare, ratione cuius competunt termino communi: atqui immediatus gradus ad singulare illud, est gradus significationis pro indiuiduis suppositione determinata quia indiuiduum determinatè significatū immediatum est ad singulare: ergo prædicata contingenti (cuiusmodi est *homo*) supponere faciunt terminum communem subiecti v. g. *Deus* suppositione determinatâ, non confusâ.

CERTAMEN II.

Aliorum argumenta eleuamur.

1 **O**ppones primò. S. Th. 3. p. q. 16. a. 1. corp. sine assertentem ex 1. p. q. 39. a. 4. in his propositionibus Deum pro verbo, quæ singularis persona est, supponi. Responderetur nos etiam asserere supponi terminum *Deus* pro persona Verbi singulari, sed non pro illa solum, sed, & pro aliis duabus, suppositione determinatâ: quod nusquam ibi S. Thomas negat. Allegat autem doctrinam primæ partis, non, ut sic

ibi supponi terminum *Deus* in hac, *Deus generat* (scilicet pro persona singulari Patris, cuius notionale prædicatum est generare) singulariter dicitur, ita in hac *Deus est homo*: quod prædicatum notionale Filij non est, singulariter supponi doceat pro Filio; sed ut probat nomen *Deus* supponi adiectivè, & pro personis in recto posse. Eius verba sunt. *Nomen enim significans naturam communem in concreto potest supponere pro quolibet contentorum sub natura communi: sicut hoc nomen homo potest supponere pro quolibet homine singulari, ita hoc nomen Deus ex ipso modo sua significationis potest supponere pro persona filij Dei.* Vbinam hic docet pro ea solum supponere? Subdit autem: *de quolibet autem supposito alicuius naturæ potest verè, & propriè, prædicari natura in concreto, sicut de Sorte, & Platone propriè, & verè prædicatur homo: ergo persona filij Dei, pro qua supponit hoc nomen Deus, est suppositum naturæ humanæ verè, & propriè, &c.* Sed neque hic negat supponi prolaliis; sed ostendit supponi pro eo, ratione cuius verificanda propositio in sensu proprio est, quod sui infirmitati erat. Planè hæc solutio à nostro Lugo data detortis intelligentiis, in casum impugnatur multis à Bernal.

Ab absurdo impugnat Soar, proximè. Propositiones de prædicato contingenti & subiecto supponente determinata suppositione tam affirmatiua, quam negatiua possunt esse simul verè, v.g. *homo est albus, homo non est albus.* Et vniuersam subcontrariæ quæuis in materia contingenti: quia ratione vnius singularis alterutra satis verificari potest: ergo poterit esse vera in re præfenti non solum *Deus est homo*, sed simul & hæc, *Deus non est homo*; quod est absurdum. Scholasticè loquendo nego absurditatem, ut ipse etiam Bernal negat e. r. s. i. num. 46. male sensum, in quo admitti potest, physicum vocans: cum sit valde subtilis, metaphysicus, & Scholasticus: quare apud vulgus, qui acceptiones adiectiuas nominum substantiuorum naturæ non callent, admittenda negatiua non est: intelligent enim Deitatem in nullo supposito diuino vnitam humanitati hypostatice fuisse, quod est hæreticum. Sensu autem metaphysico, & scholasticè facilius eam admitterent, qui eam admittebant *Deus non generat*, licet vitandum ob scandalum moneant, ut Gregorius in 1. d. 5. q. vnica, verfic. sed restat dubium. Gabriel. q. 2. art. 2. concl. 2. Aureol. q. 1. apud Capreol. q. 2. num. 12. vbi Durand. Marfil. in 1. q. 8. art. 3. versu ad secundam rationem principalem.

Neque vero eandem esse huius propositionis, & illius *Deus non est homo* rationem, ut hac admittat, & illa *Deus non generat* admittenda sit, quam pauculi meticolose admittunt. Cum enim generat, siue est generans terminum notionalem Patris solius, proprium contineat Deum singulariter supponi, vel supponere facit, ut bene obseruabat S. Th. 1. p. q. 39. a. 4. & Vasquez d. 157. aliique communiter: quare negatiua erit falsa adhuc rigidè, & scholasticè loquendo. *Secus Deus non est homo*, in qua nihil notionale est, quod Deum singulariter supponere faciat, ut num. 1. notabam. Hoc sibi volebat recitari Damascenus q. 3. cert. 3. num. 1. & 3. de fide cap. 4. inquit, dicens Deum dici de natura, cum substantiue accipitur, & de persona cum adiectiue vsurpatur: quandoque etiam in singulari. *Nimirum*, inquit, *eo, quod specialius est*, nempe singularis persona, generalioris nomen, id est personæ diuinæ, seu habentis Deitatem, suscipiente. Quando vero id eueniat exemplo demonstrat: *Ut cum Scriptura ait propterea vixit te Deus tuus: vides enim hic Patrem, & filium designari.* Filium pronomine te, Patrem Deus tuus: qui propriissimè, ut repetitione nominis Deus Hebraicè significatur Filij Deus est, ut videat Bernal, quam parùm, imò nihil, præsidij in hoc Damasceni testimonio pro sua, & Soarij sententia possit reperiri.

Subtilius opponi tertio possit. Licet habenti Deo. R. P. Christoph. de Ortega, de Deo vno & Trino.

tatem, nempe Verbo, contingens sit habere humanitatem, & ratione illius Deo adiectiue vsurpato, siue habenti Deitatem: aut huic homini, siue huic habenti humanitatem, nempe eidem Verbo, quod illam habet, contingens non est habere Deitatem: ergo, licet in hac propositione *Deus est homo: Deus* supponatur determinatè, quia propositio est de prædicato contingenti, ut dicebamus; aut in hac *homo est Deus*: homo non supponetur determinatè: quia non est de prædicato contingenti. Respondetur eodem argumento probari posse in hac propositione *albus est homo*: illud album non supponi suppositione determinata: quia huic habenti albedinem non est contingens esse hominem v.g. Petro, qui essentialiter homo est: & tamen per omnes determinata suppositione in ea propositione supponitur. Respondetur ergo contingentiam propositionis desumendam esse ex identitate recti significati subiecti, & prædicati, quæ per copulam est in his propositionibus asseritur. Ea autem identitas contingens est: nam licet Verbo contingens non sit esse Deum; aut contingens est esse hominem, & Deum, ut patet: quod ipsum dictum de albo in alia propositione puta.

QVÆSTIO V.

De earum propositionum qualitate.

Licet veritas, & certitudo propositionum qualitates sint: quia tamen de harum qualitate, & certitudine dictum satis est q. 1. alia solum qualitates earum examinande in præfenti sunt. An scilicet sint propositiones per se, an per accidens? in materia materiali, an contingenti? quod insuper prædicabile spectent.

CERTAMEN I.

Sunt propositiones per accidens, & in contingenti materia.

Richard. in 3. d. 7. art. 1. q. 1. ad 3. Argentina q. v. art. 4. ad 5. S. Th. q. 1. art. 1. & 4. & 3. p. q. 16. art. 1. ad 1. Caiet. & Dominicani interpretes ibi Ferraria 4. contra 2. c. 45. 8. Pro horum solutione esse propositiones per se putant. Bernal d. 45. sect. 3. §. 4. num. 83. & 84. arbitraria quædam acceptione concretorum substantiuorum essentialium, & extra essentialium, totum hoc cuique arbitrarium reliquit. Ait enim accepto termino *Deus*, ut concretum essentialiale esse per accidens, & in materia contingenti. *Deus est homo.* Is enim est sensus. *Constitutum essentialiter ex Deitate, & filiatione est terminans humanitatem*, quod contingens proflus est; accepto verò, extra essentialiale esse per se, & in materia naturali: reddit enim sensum: *habens Deitatem extressentialiam sibi est constitutum ex humanitate, & filiatione*: constitutio autem, cui extressentialis, ac non essentialis Deitas in Christo sit essentialis homo est, siue esse constitutum ex humanitate, & filiatione. Sed vanè diuino hæc concretorum, qua res potius præfens intricatur, quam exceditur inducta est: cum nomina concreta in adiectiua, & substantiua, atque horum quoduis in substantiue, & adiectiue accepta hæcenus diuisa ab Scholasticis, & Grammaticis solummodo fuerit, ut ipse fatetur sect. 2. §. 2. num. 23. eisque diuisionibus clarius res præfens expeditur.

Insuper falso, & curte sua vsur doctrina Bernal: falso quidem: quia, si proferens non exprimat extressentialiter, vel essentialiter a se sumi terminum.

Deus in propositione *Deus est homo* qui eam audit, neutrum sensum poterit determinate percipere. Secundò: quia ex hac doctrina fateri cogitur numer. 83. citato hanc propositionem *risibile est homo* esse de predicato specifico, quod nemo somniauit. Curte autem, quia non explicat, qua ratione accipiendus sit terminus, seu predicatum *homo* essentialiter, an extra essentialiter: cum Deus alterutro modo accipitur. Si autè essentialiter uterque accipiat, erit sensus: *constitutum essentialiter ex Deitate, & filiatione est constitutum essentialiter ex filiatione, & humanitate*: quare non erit in materia contingenti, vt ipse aiebat, sed in remota, & impossibili, ac necessario falsa propositio. Sin verò vtrumque extra essentialiter accipiat, erit sensus: *constitutum, seu habens extraessentialiter Deitatem in Christo est habens extraessentialiter humanitatem, seu constitutum extra essentialiter ex ea, & filiatione*: quod in eius explicatione nec per se, nec in materia contingenti, & per accidens est, sed in materia remota, & impossibili, ac necessario falsum: nam constitutum extraessentialiter ex Deitate, & filiatione in Christo essentialiter est constitutum ex filiatione, & humanitate: quare non potest esse ex illis extraessentialiter constitutum. Acceptio autem concreti vnus essentialiter, & alterius extraessentialiter in propositione eadem magna æquiuocationis occasio est, atque indigna, quæ per regulam Theologicam tradatur. Denique repugnat regula hæc cum Bernalis doctrina sect. 2. §. 2. num. 23. vbi ait malè ab aliquibus Theologis concretæ substantiæ harum propositionum essentialia vocari, cum extraessentialia sint, & accidentalia, atque, vt talia solum accipi debeant.

3 Dicendum est propositiones hæc esse propositiones per accidens, & in materia contingenti. Ita S. Bonaurin 3. d. 7. a. 1. q. 2. ad 4. Scot. q. 1. §. quinto videndum. Maior q. 2. §. dubitatur p. 2. Bassol. q. vn. §. Quæsum ad primum. Lichet. q. 1. s. lmain. dub. 1. sine Paludan. a. 2. Durand. q. eadem ad 2. Capreol. ad argumenta Scoti contra secundam concl. Marfil. q. 6. ad 5. rationem Vasquez d. 68. c. 2. num. 7. Licet in acceptatione sua substantiua horum concretorum in materia remota esse eas propositiones, ac necessario falsas contra ipsum euicerimus supra q. 3. cert. 1. n. 4. soar. d. 35. sect. 3. §. contraria sententia. Durandus, & Paludanus, licet asserant ea concreta pro naturis in recto significare: cum tamen in natura, etiam diuina, factam vnionem fateantur, vt vidimus controu. 1. nihil docent inconsequens. Probatur conclusio: quia eo propositiones istæ veræ sicut, quod concreta earum adiectiuè vsurpentur, significantque *habens Deitatem est habens humanitatem*: atqui habenti Deitatem habere humanitatem non est per se, & in materia naturali, sed per accidens, & in materia contingenti: ergo eiusmodi propositiones per accidens sunt, & in materia contingenti. Obiici hic poterat, quod obiiciebamus, & diluimus q. 4. cert. 2. num. 4. Cui etiam satisfiet, si dicatur terminum *homo* supponi pro tota hominum collectione, determinata suppositione, cui contingens est intra ipsam includi hominem ex humanitate, & personalitate diuina constantem, licet huic habere Deitatem non sit contingens, sed necessarium, & essentialiter physicè.

4 Simili Scoti probationi respondet Caietanus: terminum *Deus* supponi pro persona Verbi singulariter, & quatenus habet humanitatem: cui, vt sic, nec contingit, nec per accidens est, sed omnino per se hominem esse. Multis mihi non satis firmis impugnat Vasquez solutionem. Sic autem ego: quia, vt q. 4. ostendimus, terminus *Deus* non supponit, vel supponitur singulariter pro persona Verbi, sed suppositione determinata pro omnibus personis diuinis distinctiuè. Minus autem supponere *Deus* potest pro Verbo, vt habente humanitatem adhuc ratione prædicati *homo*: subiuncti: quia licet prædicata aliter, atque alij

ter, sæpè supponere subiecta faciant, vt diximus, id tamen est intra latitudinem concretorum in significato subiecti: atqui humanitas, adhuc indistinctè, non continetur in significato subiecti *Deus* quouis modo accepti, vt patet.

Impugnat benè Vasquez num. 8. §. sed age: quia, si prædicatum efficere potest, vt ipsum ex parte subiecti significetur à subiecto, nulla erit propositio in materia contingenti & per accidens: in hac enim *Petrus est albus* ex parte subiecti non significabitur *Petrus* nudus, sed, vt habens albedinem, quo pacto non contingenter, sed essentialiter, & per se albus est. Denique rectè ex hac Caietani doctrina inferat admittendam necessariò ab ipso hanc propositionem hæreticam *Deus est homo, in quantum Deus*. Etenim, si *Deus* ex prædicato *homo* significat Verbum, seu Deum, vt habet humanitatem, non potest magis negari esse quatenus Deum hominem, siue habentem humanitatem, quam album quatenus album esse album, siue habens albedinem.

5 Idem absurdum deducit Durandus quia ex Arist. 1. poster. c. 4. quidquid alicui conuenit per se, conuenit ipsi secundum quod ipsum: quia conuenit ipsi, vt essentialiter ipsius: ac proinde non magis esse sine eo potest, quam sine se ipso: atqui Deo per se conuenit per se esse hominem: ergo conuenit Deo secundum quod ipsum, siue in quantum Deus est. Ex eodem Aristotelis principio traditur ibidem aliud ab Arist. quod neque à Caietano negatur: nempe quidquid prædicatur per se de aliquo prædicari debere de omni contento sub illo: quia nequit non esse sine illis essentialiter, sub quo continentur. Vnde arguit Scotus: atqui esse hominem non prædicatur necessariò de omni contento sub Deo, seu habente Deitatem, scilicet de tribus personis diuinis: imò nec de duabus potest verè prædicari: ergo non prædicatur per se de Deo, seu habente Deitatem, sub quo tres personæ habentes Deitatem continentur. Præclufi solutionem Caietani ad hoc Scoti argumentum. Monet autem oportune Vasquez num. 5. §. verum antequam ad mysteria hdei tendenda nouam logicam excogitare non licere, ne cum ipsis doctis & Philosophis Ethnicis videamur. Ad reduplicatiuam Durandi respondet Caietanus in quantum ponere Deum quem afficit ex parte prædicati: est enim sensus *Deus in quantum est Deus*: posito autem termino *Deus*, vel quouis alio substantiuo concreto naturæ ex parte prædicati supponere non pro persona, seu adiectiuè, sed pro natura: quare addita reduplicatiua variatur termini *Deus* suppositio: quæ variata non currit Aristotelis axioma: quod intelligi propterea debet quando propositiones sunt veræ, & prædicata conueniunt subiectis concretis ratione formæ, seu naturæ: nequit esse variatio suppositionis eorum per additionem reduplicatiuæ, non verò quando sunt veræ ratione suppositi, ac variandæ suppositioni locus manet.

6 In primis limitatio regula vniuersalis Aristotelicæ commentitia est, & quæ ratione à nobis data exploditur. Secundò concreta substantiua natura posita ex parte prædicati supponi pro natura falsum est: & ex quo propositiones communicationis idiomaticæ *Deus est homo: & homo est Deus* falsæ necessariò erunt: cum nequeat esse idem directum significatum subiecti, & prædicati. Tertio per reduplicatiuam terminus non sic prædicatum sui ipsius, sed reduplicatur, seu specificatur secundum quid subit prædicato subiectum. Quarto: quia reduplicatio cadit supra significationem, & suppositionem subiecti, quam reduplicat: quare nequit illam mutare, vel variare. Quintò Caietani regula admissa, inquit Vasquez, hæc est propositio per se *Verbum est homo*, & ratione cuius hæc *Deus est homo* est propositio per se: atqui addita particula reduplicatiua non significabitur in recto natura, cuius concretum non est, sed personæ: ergo hæc erit veræ *Verbum*

in quantum verbum est homo; quod est hæreticum. Dices pro Caietano: illud in quantum denotat rationem formalem, ob quam sit homo, quod non est Verbum. Sed quid si non specificatiue, sed reduplicatiue accipitur? secundo idem denotat terminus per se, nempe essentialiter conuenire prædicatum subiecto; & tamen à te admittitur in ea propositione. Tertio verbo, quatenus per te ratione prædicati est sub duabus naturis, formaliter competit esse hominem, & Deum: ac prorsus, sicut Christus in quantum Christus dicitur Deus & homo potest, ita, & Deus, ac Verbum. Denique non leuiter nostra conclusio probatur: quia nihil est, quod leuiter illam adhuc oppugnet præter S. Th. citati num. 1. auctoritatem, qui tamen explicari potest, vt de propositionibus materialiter sumptis loqueretur, quo ostenditur Dei, & hominis physicam, & realem in substantiis & naturis vnum per se constitutum, non accidentarium, & affectiuam duarum per se entitatum vnum per accidens Nestorianè constitutum vnionem in Christo fuisse; non autem de modo conueniendi, & dicendi prædicatum de subiecto: de quo & nos hic, & Aristoteles loco citato. Hæc sanè eadem eodem modo de hac propositione: *hic homo est Deus* intelligenda sunt.

CERTAMEN II.

Christus, Emanuel, Iesus, est Deus, vel est homo sunt propositiones per se, vbi vtrisque designatur prædicabile.

1 Scotus supra, quem sequitur Gabr. apud Soar. Sect. 3. §. vltimus verò. Bassolis in 3. d. 7. q. 1. §. quantum ad primum. Paludan. q. 1. a. 3. docent has propositiones non esse per se: quia, licet prædicatum necessario contineat subiecto, tamen ex parte subiecti eorum, quæ dicit, nempe naturas duas, non est connexio, siue vnio necessaria, & per se, vt opus erat ad propositionem per se; sed vnio per accidens, vt ait Scotus, vel contingens, vt loquitur Paludanus. Nostram verò conclusionem docent citati Doctores cert. 1. pro perfectate propositionum omnium communicationis idiomatum; ex aliis verò Marfil. & Maior. citati ibidem Soar. & Vasquez vbi proxime c. 3. §. Atibi tamen. Hic autem malè censet veras has propositiones esse, etiam prædicatum subiecta, accipiuntur pro natura, vel naturis, quas proinde in recto significant. Erunt enim ita accepto homine *Christus est Deus*, vel *est homo* sensus iste: *Deitas, & humanitas cum personalitate est humanitas cum personalitate*, vel *est Deitas cum personalitate*: quod esset prædicari partem de toto: v. g. *homo est anima*, vel *est corpus*, quod est planè falsum. Secundo: cum liceat conuertere hanc *Christus est Deus*: in hanc *Deus est Christus*, si prima sit *Deitas*, & *humanitas cum personalitate est Deitas cum personalitate*, vt iuxta hanc Doctrinam Vasquianam est, in hanc poterit conuerteri *Deitas cum personalitate est Deitas*, & *humanitas cum personalitate*: quæ est aperte falsa. Solum ergo possunt ea nomina adiectiue usurpari in propositionibus præfatis.

2 Probat conclusio: quia in hac propositione *Christus est homo*, & similibus, prædicatum est de essentia subiecti: quare, & illi per se, & ratione sui conueniens: atqui id solum requiritur ab Aristotele 1. Poster. c. 4. vt aliquid de aliquo per se formaliter, & propriè dicatur: ergo ea prædicatio & propositio est formaliter, & propriè per se. Secundo: quia, vt ex eodem Aristotele ibidem referebamus: quidquid de aliquo prædicatur secundum quod ipsum, siquæ ei conuenit, conuenit ei, ac de eo prædicatur propriè formaliter per se: qui prædicatum eius propositionis, & simillium conuenit Christo, de eoquæ prædicatur.

R. P. Christoph. de Ortega, de Deo vno & Trino.

catur secundum quod ipsum: ergo conuenit illi, de eoquæ prædicatur propriè, & formaliter per se. Quod autem ad propositionem per se vltius Scotus, & Paludanus requirebant, nempe, vt quidquid in subiecto propositionis per se est, necessario, & per se connexum sit, non per accidens, siue contingenter, commentitium planè est, & contra Aristotelem proximè, quodque facile refellitur à Marfilio, & Maiore: quia omnium sententia *Petrus albus est albus*, vel *coloratus*: seu *album est album*, vel *coloratum*: sunt propositiones per se; & tamen Petrus, quoduisue aliud albedinis subiectum cum albedine non per se, & necessario, sed per accidens & contingenter, seu accidentariè prorsus conuenitur, vt nemo non videat.

3 Circa prædicabile, ad quod spectent propositiones communicationis idiomatum, S. Bonau. Scot. & Bassolis citati propositiones primas *Deus est homo*, & similes ad sextum quoddam prædicabile quædam vulgaribus additum spectare censent. Consentunt Fonseca. 5. met. c. 8. q. 7. & Conimbr. in proamio Logicæ assumptum illud vocantes: inani quidem, & prædicabile, & vocis adiuuentu: cum eis propositionibus in quinque prædicabilibus suum non desit. Alij ad secundum prædicabile eas reuocant: quia speciem de individuo eis propositionis prædicari putant: quibus consentit Bernal. c. 45. sect. 3. §. 4. num. 84. Sicut nomina extra essentialiter accipiuntur (licet aliis acceptio-nibus eorum ad alia prædicabilia pertinere censent) quia sensus in ea acceptio-nibus est: *constitutum habens Deitatem sibi extra essentialiter est homo*, seu *constitutum ex humanitate*, & *personalitate diuina*: quod idem est, atque *hic homo est homo*. Sed contra: quia, si homo accipiatur extra essentialiter, vt potest per te, sensus prædicati erit *est habens humanitatem sibi extra essentialiter*: ergo non, vt speciem. Secundo: quia habens, quod est directum significatur concretorum eorum in eis propositionibus est personalitas diuina, cui metaphysicè, & logicè Deitas extra essentialis est, & physicè etiam humanitas: ita personalitatis significatur nomine homo, quod pro omnibus personis hominum etiam supponitur, per accidens est diuinam de facto esse.

4 Dico primo eiusmodi propositiones ex quarto prædicabili sunt. Ita Vasquez c. 4. §. Mibi verò, & Soar proximè cum Marfil. Maiore. Almaino, Gabr. & reliquis, qui nobiscum eas propositiones, per accidens, & materiæ contingentis esse docuerunt. Probat: quia accidens quantum prædicabile est, quod potest adesse & abesse à subiecto præter eius corruptionem, à Deo autem potest adesse, & abesse præter eius corruptionem esse hominem: ergo homo, esse hominem respectu Dei, quod est subiectum, est quantum prædicabile. Nec inferes inde: ergo vnio Dei ad humanitatem est accidentaliter, si physicè loquaris, nec solum logicè. Sicut, licet homo de animali, & Petrus de homine, quoduisque inferius de suo superiori logicè accidentaliter, & prædicatione quinti prædicabilis dicatur: quia animali logicè contingit esse hominem, & homini contingit esse Petrum; non tamen inde inferitur physicè accidentaliter ipsi coniungi. Sed nec, si illud inferretur, quidquam contra Patres inferretur, qui solum vnionem physicam Dei ad humanitatem contra Nestorium contenderunt, eamque naturalem, & substantialem appellarunt: denominatiue solum fortasse ab extremis, quæ nescit, quæ quædem substantiæ sunt: sicut de modo vnionis compositi naturalis docebamus in physicis nihil esse, quod eum intrinsecè substantialem esse demonstrat: imo neque efficaciter suadeat, sed denominatiue ab extremis substantialibus.

5 Dico secundo: Hæ propositiones *Christus est homo*, & similes pertinent ad secundum prædicabile speciei. Ita Vasquez. Soar. & reliqui, qui eas propositiones per se esse docuerunt num. 1. Probat: quia, QQQ 2 Christus,

